

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Aan de fractiewoordvoerders V&J
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Onderwerp
Overplaatsing Noorse gedetineerden
naar Nederland

Datum
3 april 2015
Ons kenmerk
2015/0034/LK/WvdT/MvG

Geachte leden van de vaste commissie voor Veiligheid en Justitie,

Aanstaande donderdag 9 april staat de inbreng voor verslag inzake het verdrag ter overplaatsing van Noorse gedetineerden naar Nederland op de agenda van de vaste Kamercommissie voor Veiligheid en Justitie. Het College voor de Rechten van de Mens (hierna: het College) heeft naar aanleiding van dit verdrag met Noorwegen enkele zorgen over het toezicht op vrijheidsbeneming in Norgerhaven.

Het verdrag maakt het mogelijk dat Noorwegen de 242 cellen in de gevangenis Norgerhaven in gebruik neemt. De tenuitvoerlegging van de detentie zal dan ook in handen komen van de Noorse autoriteiten. Het gevolg hiervan, zo stelt de minister van Veiligheid en Justitie, is dat de Inspectie Veiligheid en Justitie niet bevoegd is om toezicht te houden op de detentiesituatie in Norgerhaven. Toezicht dat ziet op andere aspecten van Norgerhaven, zoals de kwaliteit van de zorg of de brandveiligheid, wordt wel uitgevoerd door Nederlandse inspecties.

Nationaal Preventief Mechanisme

Het College wijst erop dat Nederland het Facultatief Protocol bij het VN-Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of onterende behandeling of bestraffing (OPCAT) heeft geratificeerd en daarmee de verplichting heeft een zogenaamd 'Nationaal Preventief Mechanisme' (NPM) te creëren dat toezicht houdt op plaatsen van vrijheidsbeneming. Dat NPM wordt in Nederland gevormd door verschillende instanties, onder coördinatie van de Inspectie Veiligheid en Justitie. De taak van het NPM is om onmenselijke en vernederende behandeling van mensen die van hun vrijheid zijn beroofd, te voorkomen. Dat doet het NPM onder andere door bezoeken te brengen aan plaatsen van vrijheidsbeneming, zoals gevangenissen.

Hoewel de detentie in Norgerhaven ten uitvoer wordt gelegd onder leiding van de Noorse autoriteiten, is nog altijd sprake van Nederlands grondgebied en wordt de tenuitvoerlegging in de praktijk verzorgd door Nederlandse medewerkers. Het College benadrukt dan ook dat het monitoren van de detentieomstandigheden om die reden toch door het Nederlandse NPM - waar mogelijk in samenwerking met het Noorse NPM - plaats moet vinden. Het gaat immers om de mogelijkheid effectief toezicht te kunnen houden op een situatie waarin mensen onder de Nederlandse rechtsmacht vallen. Nu mensen op Nederlands grondgebied onder toezicht van Nederlands personeel staan, blijft de Nederlandse staat eindverantwoordelijk voor het verzekeren dat de situatie in overeenstemming is met nationale en internationale garanties.

Commissie van toezicht

Daarnaast beschikt in Nederland iedere gevangenis over een commissie van toezicht die niet alleen klachten van gedetineerden beoordeelt, maar ook regelmatig in de instelling aanwezig is om gedetineerden en medewerkers te spreken. De commissie van toezicht die op dit moment actief is, zal die taken niet meer uitvoeren in Norgerhaven na inwerkingtreding van het Verdrag. In het Verdrag is nu niets geregeld dat in de plaats komt van deze belangrijke vorm van toezicht ter voorkoming van onmenselijke en vernederende behandeling van gedetineerden. Het College dringt erop aan dat Nederland en Noorwegen gezamenlijk voorzien in dit toezicht, waarbij de toezichthouder direct contact heeft met de gedetineerden, en die een laagdrempelige mogelijkheid biedt voor gedetineerden om klachten over behandeling aan de orde te stellen.

Recht op gezinsleven van gedetineerden

Een algemene vraag die zich bij de detentie van de Noorse gedetineerden voordoet, is hoe zij in staat worden gesteld om hun recht op gezinsleven uit te oefenen. Uit dit recht vloeit voort dat er mogelijkheden moeten zijn tot het onderhouden van contact met familie- of gezinsleden, onder meer in de vorm van de mogelijkheid tot het ontvangen van bezoek. Nu deze personen ver buiten eigen land gedetineerd zitten, werpt dit voor familieleden een te hoge drempel op om op bezoek te gaan, wat het onderhouden van een gezinsleven ernstig bemoeilijkt.

Mocht u vragen hebben over de inhoud van deze brief, dan kunt u contact (laten) opnemen met Anne van Eijndhoven, beleidsadviseur, via 030-8883888 of a.van.eijndhoven@mensenrechten.nl.

Met vriendelijke groet,

mr. L.J.L. Koster
Voorzitter